

מסורת הש"ס

(א) סוטה מת. ד"מ 5.
[מספ' סוטה ספ"ג].
(ב) גרמיות ט"ו. (ג) ויען
בעין יעקב. (ד) [מספסת]
סוף מנחות. (ה) שבת נה.
(ו) ונדבית י"ב. (ז) ז"ל פ'
נקל. (ח) ז"ל ואלו פנינו
כהן מנחה. (ט) ווען
מקסות וצחם קא: ד"ה
ואידן.

תורה אור השלם

1. יראת ה' תוספת ימים
השנות
קצוצה: משלי יו
2. ועלי זקן מאד יצמח
את כל אשר יעשון בני
לכל ישראל זאת אשר
ישכבון את הנשים
הצבאות פתח אהל
מועד: שמואל א ב כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא הו"א
שמו אמר ר' יוחנן
בן תורתא וכל כך
למה לפי שהיו לוקחין
אותה בדמים דאמר
ר' אפי' תרובא דדמי
עיילא ליה מרתא בת
ביתוס יבנאי מלכא
עד דאדוקמיה ליהושע
בן גמלא בבחנה רבברי
ואמר ר' יוחנן בן מרתא
מפני מה:

הגהות הגר"א

[א] גמרא ולא שמשו בו
אלא שמשו כלי' ווען
בפירושו על דברי הימים א
קטן י' פסוק י"ז:

מוסף רש"י

וראה שאין מפרשין.
שהיו עמי הארץ מולחין
במשכרות ולא היו מפרשין
אלא תרומה גדולה [ב"ח]
ז. כל האומר בני עלי
חטאו. חלש איש, אינו
אלא טועה. ומיהו צביון
קדשים חטאו [שבת נה].

תוס' ישנים

ולא אמרינן רבנן.
ואית' הא אמרין בזהב
[ב"מ מ, פ] הקדש שיה מנה
שחיללו על שיה פקוטה
מוחלל, והוא הדין למעשר
שני, ועי' דל' טעמיהו,
לחלל מיהא בשוה פקוטה.
וה"ל דלפילו מוחלל לא יחל
לכו לבנות לתקויה שאל
לעשות בן דבריהם אחרים.
מיהו צביון ב"ח התקבל
[סא, ח] הו' משמע ק"ת
דמעשר שני לא מהני לחללו
בשוה פקוטה, דקאמר
מערבין על משעשע שני,
כ"ד, אומר אדם לבני וצבאו
ח' לא הם מעות הלא
ופדו בןן בעשר שני, והני
במעשר שני בזמן היה
דרבנן. ובזמן היה מה
הערמה תריך כיון דהו'
מנה שחיללו על שיה פקוטה
מוחלל לפילו [לעבלין]
בזמן היה דלפילו בערין
[ב"מ, פ] גבי האו' גבא

לפי ששלת. יוחנן כהן גדול שגור על הדמאי בכוטה צפרק עגלה
ערופה (דף מה).: **המוזיא מחזירו** עליו הראיה. מכי אפרסיה
ואפקעיה משום טבל אין זו אלא ספק גזל לויים ועניים חוץ
מתרומת מעשר צבתוך מעשר ראשון אותה יתן לכהן שיש איסור ועון
מיתה בצלילתה וללוי ועני ואמר הביאו
לרשע שלח עשר עם הארץ שלחמי
ממנו: **נפרשו ונסקו.** שהרי שם צו
איסור לא תוכל לכולל בשעריך ו
יפרשו כדי לתקן טבלו הואיל ולא
פקדי ציה מדי דהא אינהו נפשיהו
הדר קא אכלי ליה צירושלים: **חונטין**
אוסין. (מן) הנחמתי כל י"ב חודש
מנהג לשנה הממונים מתחדשין
ומכבדין למלוא עלילות לגבות ממון
כשהן מתחדשין: **לא אטרחנהו.**
וסמכו לומר שרוב עמי הארץ
מעשין הן: **פורסו.** פקדי המלך:
ששה

אלא וא י"ח כהנים גדולים ושנות רשעים תקצרה זה מקדש שני שעמד
ד' מאות ועשרים שנה ושמשו בו יותר משלש מאות כהנים צא מהם
מ' שנה ששמשו שמעון הצדיק וישמונים ששמשו יוחנן כהן גדול עשר ששמשו
ישמעאל בן פאבי ואמרי לה י"א ששמשו ר' אלעזר בן חרסום מכאן ואילך צא
וחשוב כל אחד ואחד לא הוציא שנתו (א) א"ר יוחנן בן תורתא מפני מה
חרבה שילה מפני שהיו בה שני דברים גלוי עריות ובזיון קדשים גלוי עריות
דכתיב: **ועלי זקן מאד ושמע את כל אשר יעשון בניו לכל ישראל ואת אשר**
ישכבון את הנשים הצובאות פתח אהל מועד ואע"ג (א) דאמר ר' שמואל בר
נחמני א"ר יוחנן כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה מתוך
ששהו

צרתותא הוא דפטר דמאי היכא דגבול אכל פירות אכל רבנן פליגי עליה ואם כן לית לן לאוקמא מתניתין כיחידהא ומשני אלא
כר' יוחנן כאן צעושה צטומאה כאן צעושה צטורה מתניתין דפ"ק שטרא להציא גבל שעושה צטורה דמסתמא ודאי תקין והדר קאמר
אלא כר' אלעזר פירוש אי נמי איכא לשנויי כר' אלעזר כאן וכלן צעושה צטורה אלא צמחא אלא אכל צבצים אינו נחמן עד
ציקבל עליו צבצים וכה צבצים און קיימין כלומר מתניתין דפ"ק דמסתמא אלא דאקילו רבנן גביה וכדמניא פרק קמא דחלה
צמספתא הלוקח מן הנחמס ומן האשה שעושה למכור צזוק תריך להפריש חלת דמאי מצבל הצית ומתארח אלאו תריך להפריש
חלת דמאי אלא חלה שני ודאי טבל תריך מתניתין דמניא צירושלמי העושה עיסה מטבל צין שפירא חלה לתרומה צין שהקדים
תרומה לחלה מה שעשה עשוי וחלה לא תחלל עד שיוציא עליה תרומה ותרומה לא תחלל עד שפירש חלה:

מעשר ראשון ומעשר עני נמי לא המוציא מחבירו ע"זו הראיה. ולאו דווקא נחמס אלא אפילו כל אדם נמי מפרשין והן
שלו כדאמרין צטילה מסכת סוטה (דף מה). עמד והתקין להם הלוקח פירות מעם הארץ מפרש מהן תרומת מעשר
ונתנה לכהן ומעשר שני עולה ואוכלו צירושלים ומעשר ראשון ומעשר עני המוזיא מחזירו עליו הראיה והא דלא אמרין נמי
מתרומת מעשר מפרשה והיא שלו וימכרה לכהנים ויטול דמיה י"ל כיון דדצר מועט הוא שאינו אלא חלק אחד מק' ועוד דמיה
מועטין שהוא תריך למכרה צזול שאין לה אוכלין מרובין תקיפו רבנן שיתנה לכהנים:

ולא שמשו בו אלא י"ח כהנים. ריב"ז גרים שמנה כהנים כדכתיב צדהיא צדצרי הימים (א) ה' עוריה אשר כהן צבית אשר
בנה שלמה אמריה אחיטוב צדוק שלום חלקיה עוריה שהיו ויחזקו והא הלא צבגלות ה' את יהודה אמנם בכל הספרים
ובספרי (פרשת פנחס) וצירושלמי גרסין (א) כהנים וי"ל לקיים גרסא הספרים והן כהנים גדולים היו עד יחזקאל וכו' וסבני
כהונה שמתקייין לכל אחד סגן תחתיו הרי י"ח כדאשכחן צסוף מלכים דקא חשיב לכהן גדול וסגן שלו צדהי הדדי דכתיב ויקח
רב טבחים את שריה כהן הראש (א) ומשנהו לפניהו וא"ת אי"ב צבית שני נחשבו נמי סגני כהונה אי"ב הוה ליה למימר קרוב לשש
מאות כהנים גדולים ששימשו צו י"ל הא לא קשיא צבית ראשון נקט שפיר י"ח הן וסבניאן לריוחא דמיתלתא דלפילו אמי"ל אי
אפשר שלא יארע אונס לכ"ג ציוה"כ אחד מכל השנים הללו שהוא משמש בכהונה גדולה ונמצא סגן משמש תחתיו אעפ"כ לא הו'
הללו אלא י"ח וכ"ש דאי אמרין דלא אירע פסול לכ"ג צדצרי להן אכל צבית שני כיון דכל אחד לא הוציא שנתו נקט ג' מאות
לריוחא דמיתלתא דלפילו אמי"ל דמסתמא לא שימש הסגן תחתיו כיון שלא היה כ"ג אלא יוה"כ אחד מיתלתא דלא שכיחא הוא שצו ציוס
אירעו אונס ושימש סגן תחתיו אפילו הכי לכל הפחות קרוב לג' מאות היו אי נמי ג"ל ד"ח כהנים דקאמר היינו מפנחם ואילך
שיתנה לו ולארו עאמרי וכן משמע בספרי לכן אמור הגני נותן לו וגו' מלמד שעמדו ממנו צבנין ראשון י"ח כהנים נציאים וצבנין
שני פ' כהנים וכו' צבנין ראשון קרי ממשכן ואילך עד גלות הארץ וכן יש צירושלמי צראשונה שהיו משמשין הוא וצנו וכן צנו שימשו
י"ח כהנים והא דקאמר הכא צשמעתא זה מקדש ראשון שעמד ד' מאות ועשר ולא שימשו צו אלא י"ח משום דצבי למימר מקדש שני שעמד
ד' מאות ועשרים ושימשו צו קרוב לג' מאות נקט נמי מנין צית ראשון ומיהו אותם י"ח כהנים לא שימשו כולם צבית ראשון וה"פ ושימשו
צו י"ח כלומר שימשו צו כהנים כל כך עד שהשלימו לחצוון י"ח עם אותם ששימשו מעיקרא וכן מצאיה צדצרי הימים אלעזר פנחס
צבישוע צקי עזי ורחיה מריות אמריה אחיטוב צדוק אחיטמן עוריה יוחנן עוריה ששלום חלקיה עוריה שריה
יחזקאל הרי מצבישוע צני פנחס עד שריה י"ח כהנים ולא שריה בכלל גבי ששריה גלה צבילות יכניה ולא קחשיב צבילות י"ח
כהנים אלא אותם ששימשו כל ימיהם אכל שריה שגלה צבילות יכניה כדאיתא צסוף מלכים ויחזקאל שגלה צבילות צדקיה לא קא חשיב
והר"ר יעקב צש"ה אמר לנו צש"ר יקותיאל הלוי מורמיש"א דעוריה לא היה צימי שלמה אלא היינו עוריה שהיה צימי עוריה ולפי
שמכר נפשו על עבודת צית המקדש כצבא עוריהו לשרת וחירף אותו כדכתיב צדצרי הימים (ב) כו' לכך נקרא על שמו ויישר לפניו
ושצו מצאתי כן צפ' דצרי הימים שפירשו תלמידי רב סעדיה זצ"ל והא דבספרי איכא צצבית שני היו שמונים כהנים וצירושלמי איכא
נמי הכי ואמרי לה פ"א ואמרי לה פ"ב ואמרי לה פ"ג ובשמעתא אמרי ג' מאות יש לומר ההם לא קחשיב אלא כהנים שיצאו מפמחסא:

שבעת ימים פרק ראשון יומא

ז.

וצירוש' דמאי פ"ה פריך וחלה חייבת צדמיה צדמיה והתנן (פ"ה) חלה
עם הארץ והממנע פטור מן הדמאי והוה מלי לשנויי ההם צחלה
שהפרישה עם הארץ גופיה שמיקן לו גבל חצר צטורה וכדמפרש
עלה ההם משום דלימת קדשים עליו ואינו נותן לכהן דצר שאינו
מתוקן והא דהכא מייירי בהפרישה

חצר אלא ר' אושעיא הוה דמפליג
התם הכי אכל סוגיא דירושלמי דפ"ה
כר' יוחנן דלא מפליג דפליג על רבי
אושעיא ואמר היא הדא היא הדא
ומשני צסס ר' יוסי צרי חנינא צ"ש
היא ותני כן ר"ש צן יהודה אומר
משום ר"ש חלן צ"ש מחייצין צ"ה
פטורים ופרקי כלום אמר צ"ש אלא
דצר שהוא לצירעה אינו הלוקח לווע
לצחמה קמח לעורות שמן לנר שמא
אינו פטור פ"י כל הני דמנן להו ההם
לפטורא דמאי צפ"ק [משנה ג] ולהכי
קשה ליה כלום אמרו צ"ש לחייב
להפריש דמאי צחלה אא"כ יחמירו
נמי צכל הני להפריש דמאי ומנדקט
מתניתין רק חלה ולא נקט כל הני
לחיוצא ש"מ לאו צ"ש היא ומשני
אלא צמגבל עיסתו צמי פירות פירוש
הא דפטרה מתניתין צפ"ק צטורה
לגבל צמי פירות דלא הוכשרה כדי
שלא תקבל טומאה וכיון דטרח כולי
האי מסתמא תקיפו נמי תקנה
ופריך ולא כן א"ר יוסי צרי חנינא
דר' אלעזר איש צרתומא היא הא
כרבנן לא פירש רבי אלעזר איש

צרתומא הוא דפטר דמאי היכא דגבול אכל פירות אכל רבנן פליגי עליה ואם כן לית לן לאוקמא מתניתין כיחידהא ומשני אלא
כר' יוחנן כאן צעושה צטומאה כאן צעושה צטורה מתניתין דפ"ק שטרא להציא גבל שעושה צטורה דמסתמא ודאי תקין והדר קאמר
אלא כר' אלעזר פירוש אי נמי איכא לשנויי כר' אלעזר כאן וכלן צעושה צטורה אלא צמחא אלא אכל צבצים אינו נחמן עד
ציקבל עליו צבצים וכה צבצים און קיימין כלומר מתניתין דפ"ק דמסתמא אלא דאקילו רבנן גביה וכדמניא פרק קמא דחלה
צמספתא הלוקח מן הנחמס ומן האשה שעושה למכור צזוק תריך להפריש חלת דמאי מצבל הצית ומתארח אלאו תריך להפריש
חלת דמאי אלא חלה שני ודאי טבל תריך מתניתין דמניא צירושלמי העושה עיסה מטבל צין שפירא חלה לתרומה צין שהקדים
תרומה לחלה מה שעשה עשוי וחלה לא תחלל עד שיוציא עליה תרומה ותרומה לא תחלל עד שפירש חלה:

מעשר ראשון ומעשר עני נמי לא המוציא מחבירו ע"זו הראיה. ולאו דווקא נחמס אלא אפילו כל אדם נמי מפרשין והן
שלו כדאמרין צטילה מסכת סוטה (דף מה). עמד והתקין להם הלוקח פירות מעם הארץ מפרש מהן תרומת מעשר
ונתנה לכהן ומעשר שני עולה ואוכלו צירושלים ומעשר ראשון ומעשר עני המוזיא מחזירו עליו הראיה והא דלא אמרין נמי
מתרומת מעשר מפרשה והיא שלו וימכרה לכהנים ויטול דמיה י"ל כיון דדצר מועט הוא שאינו אלא חלק אחד מק' ועוד דמיה
מועטין שהוא תריך למכרה צזול שאין לה אוכלין מרובין תקיפו רבנן שיתנה לכהנים:

ולא שמשו בו אלא י"ח כהנים. ריב"ז גרים שמנה כהנים כדכתיב צדהיא צדצרי הימים (א) ה' עוריה אשר כהן צבית אשר
בנה שלמה אמריה אחיטוב צדוק שלום חלקיה עוריה שהיו ויחזקו והא הלא צבגלות ה' את יהודה אמנם בכל הספרים
ובספרי (פרשת פנחס) וצירושלמי גרסין (א) כהנים וי"ל לקיים גרסא הספרים והן כהנים גדולים היו עד יחזקאל וכו' וסבני
כהונה שמתקייין לכל אחד סגן תחתיו הרי י"ח כדאשכחן צסוף מלכים דקא חשיב לכהן גדול וסגן שלו צדהי הדדי דכתיב ויקח
רב טבחים את שריה כהן הראש (א) ומשנהו לפניהו וא"ת אי"ב צבית שני נחשבו נמי סגני כהונה אי"ב הוה ליה למימר קרוב לשש
מאות כהנים גדולים ששימשו צו י"ל הא לא קשיא צבית ראשון נקט שפיר י"ח הן וסבניאן לריוחא דמיתלתא דלפילו אמי"ל אי
אפשר שלא יארע אונס לכ"ג ציוה"כ אחד מכל השנים הללו שהוא משמש בכהונה גדולה ונמצא סגן משמש תחתיו אעפ"כ לא הו'
הללו אלא י"ח וכ"ש דאי אמרין דלא אירע פסול לכ"ג צדצרי להן אכל צבית שני כיון דכל אחד לא הוציא שנתו נקט ג' מאות
לריוחא דמיתלתא דלפילו אמי"ל דמסתמא לא שימש הסגן תחתיו כיון שלא היה כ"ג אלא יוה"כ אחד מיתלתא דלא שכיחא הוא שצו ציוס
אירעו אונס ושימש סגן תחתיו אפילו הכי לכל הפחות קרוב לג' מאות היו אי נמי ג"ל ד"ח כהנים דקאמר היינו מפנחם ואילך
שיתנה לו ולארו עאמרי וכן משמע בספרי לכן אמור הגני נותן לו וגו' מלמד שעמדו ממנו צבנין ראשון י"ח כהנים נציאים וצבנין
שני פ' כהנים וכו' צבנין ראשון קרי ממשכן ואילך עד גלות הארץ וכן יש צירושלמי צראשונה שהיו משמשין הוא וצנו וכן צנו שימשו
י"ח כהנים והא דקאמר הכא צשמעתא זה מקדש ראשון שעמד ד' מאות ועשר ולא שימשו צו אלא י"ח משום דצבי למימר מקדש שני שעמד
ד' מאות ועשרים ושימשו צו קרוב לג' מאות נקט נמי מנין צית ראשון ומיהו אותם י"ח כהנים לא שימשו כולם צבית ראשון וה"פ ושימשו
צו י"ח כלומר שימשו צו כהנים כל כך עד שהשלימו לחצוון י"ח עם אותם ששימשו מעיקרא וכן מצאיה צדצרי הימים אלעזר פנחס
צבישוע צקי עזי ורחיה מריות אמריה אחיטוב צדוק אחיטמן עוריה יוחנן עוריה ששלום חלקיה עוריה שריה
יחזקאל הרי מצבישוע צני פנחס עד שריה י"ח כהנים ולא שריה בכלל גבי ששריה גלה צבילות יכניה ולא קחשיב צבילות י"ח
כהנים אלא אותם ששימשו כל ימיהם אכל שריה שגלה צבילות יכניה כדאיתא צסוף מלכים ויחזקאל שגלה צבילות צדקיה לא קא חשיב
והר"ר יעקב צש"ה אמר לנו צש"ר יקותיאל הלוי מורמיש"א דעוריה לא היה צימי שלמה אלא היינו עוריה שהיה צימי עוריה ולפי
שמכר נפשו על עבודת צית המקדש כצבא עוריהו לשרת וחירף אותו כדכתיב צדצרי הימים (ב) כו' לכך נקרא על שמו ויישר לפניו
ושצו מצאתי כן צפ' דצרי הימים שפירשו תלמידי רב סעדיה זצ"ל והא דבספרי איכא צצבית שני היו שמונים כהנים וצירושלמי איכא
נמי הכי ואמרי לה פ"א ואמרי לה פ"ב ואמרי לה פ"ג ובשמעתא אמרי ג' מאות יש לומר ההם לא קחשיב אלא כהנים שיצאו מפמחסא:

שני, וכן יוחנן בן נרצאי צפ' מקום שהיו נפסחים על א, ושמה לא האריכו ימים. רבי יוחנן בן תורתא. צפסקתא [רבמי ציד']
מפרש מתגביר על ידי פיה, אך שם כמור ר' יהודה בן מרזאל.

עין משפט
נר מצוה

בא מ"י פ"ט מהלכות
מעשר הלכה א:

רבינו חננאל

המעשר יש מי שנותן
אותו ללוי יש מי שאינו
נותן. ומחזיקין אותו
(בספין) [בספק שמא נתן]
ושמא לא נתן. ותרומת
מעשר זה האוכלו חיוב
מיתה, כמו התרומה שהיא
אחת מחמשין. לפיכך
חיובו חכמים להפריש כל
הקנה (ובביאה) [תבואה]
ממנו הארץ חלק אחד
ממנה שהיא שיעור
תרומת מעשר ונתנו לכהן.
אבל המעשר שהוא בלאו
לא חיובים מספק. וזה
מפורש בבב' שטות פרק
[עגלה ערופה]. א"ר יוחנן
יראת ה' תוספת ימים זה
מקדש ראשון שעמד ת"י
שנה ולא שמשו בו אלא
שמונה עשר הכהנים. ושנות
מפרש במסכת שבת פרק
[במה בהמה דף נה].

תוס' ישנים (המשך)

צפ"ק [דכריות] [נשבת ח,
צ] דצני תרומה גדולה לא
חשיב דלפטר להו למיעבד
דצטומאל דמיה אחת
פטורה כל הכרי, אלא ש"מ
דמעשר שני אינו מתחלל על
שיה פקוטה. אך יש לדחות
פ' פעמים לו אי שיה
ציוטה ולכן יש לחשוב על
כך. ולא שמשו בו אלא
י"ח כהנים. ר"ת גרים
שמונה כהנים ולא גרס עשר
פ' לא וחשוב מדברי הימים
מערובי שמתוך [דצ"ה א, ה,
לון] הא לא קשיא כיין צבית
אשר צנה צמלם צירושלים,
עד יחזקאל חלה מתנא רק
שמונה, ויחזקאל חתשיב י"ח
קחשיב ספרי צבילות, צבילות,
ואמריין כדכתיב [פנחס פ'
קל] הגני עמן לו את כרימי
שלו, שעמדו שמונה
עשר כהן (ראש) [כנסת
גדולים צבית ראשון]. ואומר
דצרי שיש שם כחוש שמונה
עשר כהן כספרים שלנו.
ומיהו ים גורמים שנים עשר
וקחשיב מלדון שהיה צבנין
הצית מסתמא שישם
צבילות גדולה ואחייטמן צנו
תחתיו, ושצבו ומתנא שנים
עשר עד יחזקאל. ומה
שמתוך צנו עוריה הוא אשר
ליון צבית וגו', לא צני
לימן צבית וגו', לא צני
אלא הכי צירושא הוא אשר
אלה אותם גבירה צבנר
צבויהו שהלך על המזבח
לנקטין, כדכתיב [דצ"ה י'
לון] ויך אלוין) וינאל
צירושא הכהן ויחזקאל
לא לך צני עוריהו לנקטין
וגו'. מיהו קמא אמאי לא
חשיב יחזקאל הכהן צבית
ראשון, ושמה אחד מהם
היה. ויחזקאל בן יחזקאל
הכהן לא חשיב ככהני צבית